

ש ר ר ש ו ר ק ר ל סס' 22/ג

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט, והתקיימה ביום ב', כ"א בטבת, תשי"ח - 13.1.58, בשעה 10.45.

ב כ ח ר:

- י. חברי הוועדה:
- י. רפאל - היו"ר
- ע. איכילוב
- א. אלטמן
- ב. ארזי
- ס. בגין
- ד. בר-רב-האי
- ז. הלל
- י. הררי
- ז. ורהפטיג
- נ. ניד
- ב. לוקר
- י. ש. רוזנברג
- י. שופמן

סוזסנים:

- סר רוזן - שר המשפטים
- סר כהן - היועץ המשפטי לממשלה
- סר ידין - המסנה ליועץ המשפטי לממשלה
- סר רוזנטל - נציג משרד המשפטים

סדר-היום:

א. שונות

ב. חוק אכיפת פסקי-חוק, תשי"ח-1957.

===

היו"ר י. רפאל:

אני פותח את הישיבה.

בקשר עם החלטת ועדת המסנה לחוק ההתיישבות לאפשר לחברי-הכנסת הערביים להופיע בפניה, נתקבל מכתב ממהל"ח בו הוטו מערער על אי-ביצוע ההחלטה. נדחה את בירור העניין כדי שיהיה בנוכחות היו"ר ועדת המסנה והמערער.

הוחלט לחדש את ועדת המסנה לנוסח חדש של פקודות. מה"כ בגין הסכים להמשיך בכהונתו כיו"ר הוועדה וכחברי הוועדה סוצעים מה"כ קליבנוב, ארזי, רובין ורוזנברג. אם אין התנגדות, נראה ועדה זו כקיימת טעמה.

ה ח ל ט ה

אוסרה בחירת ועדת מסנה לנוסח חדש של פקודות, בהרכב מה"כ בגין כיו"ר הוועדה ומה"כ ארזי, קליבנוב, רובין ורוזנברג.

היו"ר י. רפאל:

את סיבוי ועדת מסנה לחוק ההוצאה לפועל נדחה עד לאחר ועדת מסנה לחוק ההתיישבות תשי"ח

עבודתה.

ועדת האגודה, חוק ומספט,
13.1.58

או.

מתי תגיע הוועדה לדיון בחוק לתיקון
פקודת הפרטנות, המופיע בסדר-היום?

י. ופסן:

אודיע על כך ביישיבה הבאה.

היו"ר י. רמאל:

טכיוון שבקרב עובדי הממשלה נתעוררו
שפקות ביחס לחוק זה, כדאי היה לנסוע
את חרות דעתו של פרופ' קלינגהופר, המרצה למספט סינהלי באוניברסיטה
העברית.

י. ופסן:

אני סבור שנוכל להזמין בעת הדיון בחוק.

היו"ר י. רמאל:

ב. חוק אגודת פסקי חוק, תשי"ח-1957

למעשה סיימה הוועדה את הדיון בחוק זה.
אך בינתיים קיבלנו מסלולדים הן בארץ
והן בחוץ-לארץ הערות לחוק זה ולאור הערות אלו ברצוני להציע לוועדה
רביזיה בכסה נקודות.

סר ח. כהן:

סעיף 1

חברי ועדת המסנה לחוק ההתיישנות יודעים
שבסונה "תביעה" מסתמית אנו בסובן של
כתב-תביעה ולא באותו סובן בו הוא מופיע בסעיף זה. משום כך סציעים
אנו לומר: "...בטדינה זרה בענין אזרחי, לרבות פסק-דין בענין פלילי
בדבר תלום פיצויים..."

סר ח. כהן:

אני מקבל את התיקון בחלקו הרמסון.
אולם בחלק השני מדובר לא על ענין
פלילי, אלא על פסק-דין כנספח לענין הפלילי. לכן מסופקני אם אפשר
לקבל את הנוסח המוצע על-ידי היועץ המספטי.

ז. ורטהטיג:

אני חושב שהתיקון המוצע אינו מנכח
נכונה את כוונת הסעיף.

ס. בנין:

אני מציע לומר: "לרבות פסק-דין
לתלום פיצויים או נזקים לצד שבפגע,

סר ח. כהן:

אף אם לא ניתן בענין אזרחי."

ה ח ל ט ה

סעיף 1 נתקבל בנוסח הבא:
בחוק זה -

"פסק-חוק" - פסק-דין ניתן על-ידי בית מספט
בטדינה זרה בענין אזרחי, לרבות
פסק-דין לתלום פיצויים או נזקים
לצד שבפגע, אף אם לא ניתן בענין
אזרחי.

סעיף 2

אני מציע את הנוסח: "לא ייאכף ביישראל
פסק-חוק אלא לפי חוק זה."

סר ח. כהן:

ה ח ל ט ה

סעיף 2 נתקבל בנוסח הבא:
לא ייאכף ביישראל פסק-חוק אלא לפי
חוק זה.

מא.

סעיף 3

סר ח. כהן:

אני מציע רביזיה בסעיף טיבה (1).
זהו התיקון העיקרי שהיפנו את חסומת
לבנו לצורך בו. אני מציע את הנוסח: "הפסק ניתן על-ידי בית-משפט
למדינה שהיתה לה לפי דיניה סמכות שיפוט בענין."

ההבדל הוא מהותי. אם נשאיר את הסעיף
כנוסחו הנוכחי יצטרך המבקש להוכיח שדווקא אותו בית-משפט זר שבהן
את הפסק היה טוסטך לתמו, הוא ולא בית-משפט אחר באותה המדינה בה ניתן.
לעומת זאת מדינות אחרות דורשות שלשם אכיפת פסק זר יוכח כי לפי המשפט
הבינלאומי הפרטי היתה בדרך כלל בידי בתי-משפט של אותה מדינה בה ניתן
הפסק הסמכות לשפוט בענין. אם היתה לבתי-המשפט הללו סמכות כזאת, חוקה
על בית-המשפט שהוציא את הפסק כי לא חרג מסמכותה המשפטית של המדינה.

י. ט. רוזנברג:

בדרך כלל סמכות המדינה היא כמעט
בלתי-מוגבלת ויכולה להיות אף
אכסטר-טריטורילית. לכן קבלת הנוסח המוצע פירושה למעשה ביטול התנאי
שבסעיף (1), כי התנאי כמעט תמיד יהיה קיים. כדי לבדוק אם תנאי זה
קיים לא ילכו לאור המשפט הבינלאומי הפרטי, כי אם לפי דיניה
של המדינה הזרה בה ניתן הפסק ומכיוון שהמדינה היא ריבונית יכולה
היא להקנות לבתי-המשפט שלה את סמכות השיפוט בענין. מאידך יתכן גם
שלפי חוקת מדינה מסויימת טוסטך לדון בענין רק בית-המשפט העליון
ואילו הפסק ניתן על-ידי בית-משפט בדרגה נמוכה יותר ולכן אינו תקף.
אילו הוצא הפסק לפועל באותה מדינה בה ניתן אפשר היה לערער סם על
אי-חוקיותו, אך מכיוון שכאיים לאכפו בישראל נשללת מהנתבע אפשרות כזאת.
לכן לא רצוי לקבל את החוקה שאם בית-משפט אחד במדינה הזרה היה טוסטך
לדון בענין, פירוש הדבר יכל בתי-המשפט היו טוסטכים לכך.

י. שופמן:

אם נקבל את הנוסח המוצע, צריך לאפשר
לנתבע לערער על סמכות בית-המשפט הזר
שהוציא את פסק-הדין, בפני בית-משפט ישראלי.

סר ח. כהן:

אפשר לומר זאת בסעיף 6.

סר המשפטים:

האם יש לאפשר לנתבע לטעון בפני
בית-משפט ישראלי חוסר סמכות של
בית-המשפט הזר שהוציא את פסק-הדין, גם אם הנתבע כבר טען טענה זו
באותה המדינה בה ניתן הפסק והיא נדחתה שם?

י. שופמן:

בית-משפט ישראלי יפסוק בשאלה זו
לאחר בדיקת החומר.

ד. בר-רב-הטל:

קבלת הנוסח המוצע לא תשחרר
את בית-המשפט לפניו יבואו לאכוף
את הפסק ממליעת חוות-דעתם של טוסטחים למשפט המדינה הזרה בה ניתן
הפסק. אף על פי כן אני מציע לקבלו.

ז. ורהפטיג:

אני מוכן להסכים לנוסח המוצע בתנאי
שתקבל הסתייגותי לטעיף 6(4), האוסרת
לא יאכפו פסק זר אם בית-משפט או בית-דין ישראלי היה טוסטך לדון בענין.
אם מוציאים מן הכלל אפשרות של התנגדות בין סמכות בית-משפט זר לבין
סמכות בית-משפט ישראלי, אמכים לאכיפת פסק זר אף אם אותו בית-המשפט
הזר שהוציא לא היה טוסטך לכך. אך לא אוכל להסכים אם יהיה חסם
לחוסר הסמכות של בית המשפט הזר יתנגט בסמכות בית-משפט בישראל.
בכל אופן הייתי מציע לומר
"הפסק ניתן במדינה שלאחד סבתי-המשפט שלה היתה סמכות שיפוט בענין".

סר ח. כהן:

אנו נוהגים לומר שלמדינה יש סמכות
שיפוט.

או.

ט. בגין:

אכיפת פסק זר הנה דבר רציני מאד. לכן מקפידים כל כך בגדיקת סמכותו של בית המשפט הזר שנתן את הפסק, משום שמתן פסק ללא סמכות עלול לגרום לעוות דין חמור. לכן אין להסתפק בציון העובדה שלמדינה הזרה בה ניתן הפסק היתה יוריסדיקציה. אני מבקש לשקול שנית את השארת הסעיף בנוסחו הקודם.

הייתי מציע לוטר: הפסק ניתן על-ידי בית-משפט, מוסמך, במדינה בה ניתן.

י. הררי:

סעיף (1) בנוסחו הנוכחי מדבר על סמכות בית-משפט מסויים במדינה זרה, ולא על סמכות המדינה עצמה. הצעת היועץ המשפטי אינה יכולה לבוא במקום הסעיף הנוכחי.

אם ניגשים לדביזיה של החוק, יש לי הסתייגות שבמקום "פסק-חוץ" ייאמר "פסק זר".

ד. בר-הב-האי:

דרושים ארבעה תנאים כדי שנית-משפט יאכוף פסק זר. שלושה מהם נעוצים בחוק זר ורק אחד במשפט הישראלי. לכן אי-אפשר לאכוף פסק זר בלי הזקקות לחוות-דעתו של מומחה לחוק זר ואין זה טענה אם יהיה צורך להוכיח סמכותו המקומית של בית-המשפט או את סמכותה הכללית של המדינה הזרה. היועץ המשפטי רוצה למנוע את הצורך בהוכחת סמכותו של בית-המשפט הזר שהוציא את הפסק. אולי אפשר לעשות זאת על-ידי הוספת סעיף טענה בסעיף 6, אשר יאמר שלא יאכפו פסק זר אם הוכיח הנחבע שלבית-המשפט הזר לא היתה סמכות שיפוט בענין.

ט. ח. כהן:

משרד המשפטים הוטפע בעיקר מחוות דעתו של הפרופ' ריינסטיין, פרופסור למשפט השוואתי באוניברסיטת שיקגו, אשר כוונה בעיקר לגבי סעיף 3(1). אני חושב שמה שיאה למדינות אחרות נאה גם לנו. אנו טובין להסכים לכך שלא ייאכף פסק זר אם הוכיח הנחבע שלבית-המשפט הזר שנתן את הפסק לא היתה סמכות שיפוט בענין.

י. ט. רוזנברג:

לדעתי אין צורך בסעיף (1), כי סעיף (2) כבר חופף גם את סעיף (1). אם הפסק הזר ניתן על-ידי בית-משפט שלא היתה לו סמכות, הרי מטילא גם לא היה בר בידיה במדינה בה ניתן.

ט. ח. כהן:

אמנם אין לי התנגדות רבה למחיקת סעיף (1). אבל אליבא המחפידים הוטב אני שיש להשאירו, אפילו במסגרתו הצומצמת. אמנם יש טדינות בעלות סמכות שיפוט בלתי-מוגבלת, אבל יש גם טדינות בעלות סמכות מצומצמת ואין סיבה מדוע גם אנחנו לא נצמצם את איכוף פסקי-הדין רק לאותם עניינים שהם במסכותן לפי דיניהן.

ט. בגין:

אני מציע לוטר: "הפסק ניתן במדינה אשר לבית-משפט שלה היתה סמכות שיפוט בענין".

ט. רוזנטל:

ישנה ליברליות רבה באיכוף פסקי דין של כוררים סחוץ-לארץ ולא יתכן שתהיה סידה פחותה של ליברליות באיכוף פסקי-דין של בתי-משפט זרים.

ה ח ל ט ה

סעיף טענה (1) נתקבל בנוסח הבא:
"הפסק ניתן במדינה לפי דיניה בתי המשפט שלה היו מוסמכים לתת".

ועדת החוקה, חוק ומספט,
13.1.58

או.

סעיף 4

סר ח. כהן:
במקום "אם ניתן במדינה שבה אין אוכפיים פסקים של בתי-המשפט בישראל" אבי מציע "אם ניתן במדינה שלפי דיניה אין אוכפיים פסקים של בתי-המשפט בישראל". זאת אומרת, שלא הטצב העובדתי יהיה קובע, אלא הטצב המשפטי.

ה ח ל ט ה

סעיף 4(א) נתקבל בנוסח הבא:
"פסק חוק לא יוכרז אכיף אם ניתן במדינה שלפי דיניה אין אוכפיים פסקים של בתי-המשפט בישראל".

סעיף 5

סר ח. כהן:
אבי מציע לטחוק את הסעיף, ואז תחול לגבי פסקים זרים תקופת ההתישנות הכוללת שתיקבע בחוק ההתישנות.

י.ט. רוזנברג:
אבי מתנגד לטחיקת הסעיף, כי הוא נתקבל בוועדה לאחר דיונים.

ב. אזניה:
אבי חושב שרצוי להשוות את תקופת ההתישנות ולא לקבוע לגבי כל ענין תקופה אחרת.

סר ידין:
סעיף 10 קובע כי דינם של פסקים זרים כדין פסקים ישראלים לענין הוצאה לפועל. לכן תחול עליהם תקופת ההתישנות החלה על פסקים ישראלים ואין מקום להוראה הסיוחדת של סעיף 5.

י. הררי:
פסק ישראלי הוא פסק סופי ובר-העור, וצריך להיות בר-ביצוע גם מעבור תקופה ארוכה. ביחס לפסק זר קשה לשמור על מסטבים. לכן אי-אפשר להשוות לפסק ישראלי, אלא הכרחי להבחין בין פסק ישראלי לבין פסק זר. אבי מציע להשאיר את סעיף 5.

ה ח ל ט ה

סעיף 5 אוסר ללא סינויי.

סעיף 6

סר ח. כהן:
לאחר שיקול אנו מצטרפים להסתייגות חה כ רוזנברג ומציעים לוטר בסעיף (2) "לא בפני הנתבע או שלא ניתנה לנתבע הזדמנות סבירה להתגונן".

אבי טוען שבסעיף (3) נפלה בטעותה גבימה-הגיונית. במקום "פסק-דין קודם" צריך להיות "פסק-דין מאוחר יותר", כי ברור שפסק-הדין המאוחר הוא הקובע.

י.ט. רוזנברג:
אבי מציע לנסח את סעיף (3): "הפסק נוגד פסק-דין אחר שניתן באותו ענין בין אותם בעלי דין ושעודנו בר חוק".

ר. בר-רב-האי:
האם ברור שיוכלו את סעיף (2) לפרט גם בניגוד לפרוצדורה של אותה מדינה בה ניתן הפסק?

או.

סר ח. כהן:

זה ברור.

י.ט. רוזנברג:

יכול להיות סקרה שלפי דיני סדינה
סטוייסת נתנה לנתבע אפשרות סבירה
להתגונן ופסק-הדין בכל זאת אינו הוגן. לכן הצעתי לומר שלא יאכפו
פסק זר אם לפי דיני ישראל לא היתה לבית-משפט סמכות לרון
בחנאים כאלה.

ד. גר-רב-האי:

קבלת הצעתו של חה"כ רוזנברג פירושה החלת
פרוצדורה ישראלית על משפטי הנערכים בסדינות
זרות, והרי כלל הוא שהפסק ניתן לפי סדרי הדין של הסדינה בה ניתן

ס. בגין:

יתכן שישראל תערוך הסכם לאיכוף פסקים עם
סדינה אשר הפירוש שלה למושג "הודסנות
סבירה" אינו מתקבל על דעת המשפט בישראל. לכן הייתי מוטרד: אפשרות
סבירה לפי הכרת הצדק שלנו".

סר ידיו:

כל הוראות החוק מתפרשות לפי הפירוש הנהוג
אצלנו. במקרים בהם רוצים להחיל את הפירוש
של סדינה זרה, אוטרים זאת במפורש. לכן ברור שיש לפרש את ההוראות
האלו לאור הפירוש המקובל בישראל. אפשר אמנם לומר: "הפסק ניתן סבלי
שניתנה לנתבע אפשרות סבירה לטעון טענותיו".

ט. רוזנברג:

אני מציע להוסיף: "סעיף זה יפורס לפי
עקרונות הצדק והיושר המקובלים בארץ".

ז. ורהפטיג:

אני מצטרף קודם כל להסתמיות חה"כ רוזנברג.
אם זו לא מתקבל, אציע: "הפסק ניתן סבלי
שניתנה לצדדים אפשרות סבירה להביא ולבסס טענותיהם".
נוסח זה כולל גם את התובע. נניח שחברה
ישראלית סוכרחה להגיש משפט בסדינה זרה ונתקבל עם פסק-דין מעוות,
לדעת החברה הישראלית. ענין זה גרון שנית אצלנו, אך הנתבע טוען
טענת "דס יודיקטה". לעומת זאת טוענת החברה הישראלית התובעת
שלא ניתן לה לטעון טענותיה בבית-המשפט זר. לכן יש להעניק הגנה
גם לתובע.

הביטוי העברי הנכון הכולל את כל אשר
מנו רוצים להקיף, הוא "להביא טענות".

ה ח ל ט ה

סעיף (2) נתקבל בנוסח הבא:
"הפסק ניתן שלא בפני הנתבע או שהאפשרות
שניתנה לנתבע לטעון ולהביא ראיות לפני
מתן הפסק לא היתה לדעת בית-המשפט סבירה".

סעיף (3) החדש נתקבל בנוסח הבא:
"בית-משפט שנתן את הפסק לא היה מוסמך לתתו".

סעיף (4) נתקבל בנוסח הבא:
"הפסק נוגד פסק-דין אחר שניתן באותו ענין
בין אותם בעלי דין ושעודנו בר-תוקף".

סעיף (4) יוסמן כסעיף (5).

בסעיפים 7, 8, 9 ו-10 אין לנו הצעות.

סר ח. כהן:

או.

סעיף 11

סר ח. כהן:
כדי למנוע ספקות אשר נתעוררו אצל כמה פרופיסורים מן האוניברסיטה, מוצע בזה למחוק את המלים "סמן הדין". דין מוגדר בפקודת הפרסנות ולפי זה עלול להתקבל הרושם כי הכוונה כאן למשפט המקובל האנגלי. אמנם לי אין חששות כאלה, אבל אני מוכן למחוק את המלים הללו.

ה ח ל ט ה

הצעה למחוק בסעיף (א) את המלים
"סמן הדין" - לא נתמבלה

ז. נרהפטינג:
אם תתקבל הסתייגותי לסעיף 4(ב), אפשר יהיה למחוק את סעיף 11(ב).

ס. בנין:
סעיף (ב) נראה לי אנומלי. סעיף (א) קובע שאמנם מן הדין והצדק להכיר בפסק זר והנה אוטר סעיף (ב) שאמנם ראוי להכיר בפסק זר, אבל בכל זאת אין לעשות זאת מטעמי העדר הדדיות. פירוש הדבר כי ביחסינו עם מדינה שאינה מכירה בפסקי-דין שלנו מוכנים אנו לוותר על הצדק והיושר. לכן מוטב למחוק את סעיף (ב).

י. ט. רוזנברג:
אין סעיף (ב) סותר את סעיף (א). הוא רק מעניק ליועץ המשפטי אפשרות של סיקול נוטף במקרה של העדר הדדיות. לכן אין למחוק אותו.

ה ח ל ט ה

סעיף (א) נוסח כדלקמן:
"אגב דיון הבטא במסכותו ראוי בית-משפט או בית-דין בישראל להכיר בפסק-חוק, לצורך אותן ענין, אם ראה סמן הדין והצדק לעשות כן."

סעיף (ב) ג ס ח ק

הסתייגות לחה"כ רוזנברג המתנגד למחיקת הסעיף.

היו"ר י. רפאל:
במסין בדיון על חוק זה בישיבה הבאה.